

Vedno vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 64 D. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. Tel. interurban 112.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.003. Telefon interurban 113.

37. številka.

Maribor, dne 16. septembra 1926.

60. letnik.

Sv. Oče Orlom in vsemu slov. narodu.

Slovenski Orli so v začetku tega meseca pohiteli na zlet v Rim, kjer bi se naj vršile mednarodne tekme katol. telovadcev. O izletu smo že zadnjič poročali. Dne 3. sept. je sprejel izletnike, ki jih je vodil ljubljanski škof dr. Jeglič, tudi sv. Oče Pij XI. Ob tej priliki jih je nagovoril s sledečim pozdravom Orlom in vsemu slovenskemu narodu:

»Prepričani smo in dobro poučeni, kako globoko veren je Vaš slovenski narod. Slovenci so ves čas bili vdani sinovi sv. Cerkve. Zato je pač prav Vaš današnji obisk najlepši dokaz, da živa vera prednikov živi tudi v Vas. Prišli ste v Rim, da se tu ob virih žive vere še bolj utrdite in usposobite za boj, katerega pač moramo bojevati vsi. Veliko je težav v življenju. In prav za te težave najdemo sredstev in pripomočkov v naši veri. Vaša pot Vas vodi tudi v Assisi, kjer letos praznujete 700letnico sv. Frančiška. Tudi tam boste prejeli novega ognja za versko navdušenje, katerega želimo, da ponese tudi domov med Vaše brate in sestre, med Vaše očete in matere, med Vaše otroke in bolnike, kateri te žive vere najbolj rabijo. Bodite Vi, mladina, pravi apostoli molitve, apostoli pravega krščanskega življenja. Zahvalim se vrlemu Vašemu škofu, ki tako vzorno deluje, zahvalim se odboru in voditeljem Vašim. Srečen sem, da gledam pred seboj zastopnike Vaših Orliv. Prav tem naj velja moj blagoslov, da bodo telesno močni in duševno čvrsti v boju za krščanske pravice in resnice. Moj blagoslov naj se razlije dalje na vse Vaše organizacije, mladeniške in deklishe, na ženske in moške, nad stanovske in prosvetne, nad celo Vašo katoliško akcijo. Zlasti pa blagoslavljam delo Vašega šola in Vaših duhovnikov, da bi njihovo delo rodilo vedno lepših sadov.«

V borbi proti povišanju davkov.

(Narodni poslanec VI. Pušenjak.)

Kakor hitro bodo razpisane kake volitve, ali bodo razne liberalne stranke smatrale za potrebno, lopniti po SLS, bodo prišle, kar smo nešteto doživeli, z lažnjivimi očitki, da je SLS kriva vseh pretiranih davkov, kriva vseh povišanih davkov in s podobnimi očitki. Pribiti treba ponovno, ker se na take stvari tako rado pozabi, da niso zastopniki SLS glasovali, odkar imamo v novi državi izvoljeno narodno zastopstvo, ne za proračun, ne za dvanajstine, ne za noben zakon, s katerim se uvajajo nova bremena, ali povišujejo stara, pač pa vedno stavili predloge za omiljenje davčnih bremen v Sloveniji z dobro utemeljevanimi dokazi, da je Slovenija preobremenjena.

Dobijo se še tudi ljudje, ki ponavljajo v eno mer, četudi se njim razloži položaj, da bi se vendar malo lahko znižali davki, mnogokrat s pripombo: »Jaz bi pa že dosegel znižanje, če bi bil — spodaj.« Zato smatram za umestno, da razložim položaj, ki obstoji sedaj, ko se razpravlja o novem davčnem zakonu, v — narodni skupščini.

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

»Stojte, za božjo voljo!« je za zidom kriknil nekdo s prestrašenim glasom. »Moja otroka sta! Hitro odprite vrata in z bajonetom sovražnika zapodite nazaj!«

Heyward je slišal, kako so vrata zaškripala v tečajih, pohitel je za klicem, videl, da prodira ven četa vojakov v rdečih uniformah, spoznal je svoj bataljon, mu hitro skočil na čelo ter takoj nato vrgel nazaj zasledovalce.

Za hip sta bili Kora in Eliza kot omamljeni, videči, da ju je zapustil Heyward. Predno pa sta se mogli zavedeti, je planil proti njima sivolas, stasit častnik. Privil si je hčerki na prsi. Vroče solze so mu tekale po bledem obrazu, ko je jecljal besede: »Bodi zahvaljen, o Gospod!«

IX. Klanje.

Naslednji dnevi so potekali v pomanjkanju, zmešnjavah in nevarnostih obleganja. Branilci Viljem Henrika niso mogli ničesar storiti proti premočnemu sovražniku. Slabotni, v naglici zgrajeni nasipi niso mogli dolgo kljubovati težkim topovom. Živil in streljiva je bilo od dne do dne manj. Vse je kazalo, da general Webb s svojo vojsko dremlje na bregovih Hudsona in da je čisto pozabil na stiske svojih rojakov. Montcalm je bil bližnje gozdove napolnil s Huronci. Njih plena željno rjojenje je dan in noč odmevalo v angleško trdnjavo in z grozo navdajalo obleganje.

Zahteva po izenačenju davkov.

Ob priliki pretresa ustave se je postavila zahteva po izenačenju davkov in šele po preteku pet let se je predložil nov davčni zakon, kateri naj prinese izenačenje davkov. Pravo izenačenje davkov pa bo nastopilo le tedaj, če se bodo neznosna davčna bremena v preobremenjenih pokrajinah, kakor je Slovenija, omilila. Predloženi davčni zakon ne prinese nobenega omiljenja, temveč le povišanje obstoječih davkov, zato se borimo proti njemu, zato skušamo do seči znatne spremembe, katere bi omilile neznosno davčno breme. Izenačenje na papirju odklanjamo, odklanjamo vsak poskus pod krinko izenačenja — povišati dosedanje neposredne davke.

Davčni odbor.

Davčni zakon se pretresa v davčnem odboru, ki šteje 21 članov, 13 od vladne večine, 8 od opozicije. Pisec članka je jedini slovenski član v odboru. Od opozicije se seje udeležujejo 4, največ 5 članov. Člani vladne večine ne govore nič, ali silno malo, njih naloga je, glasovati za vladni predlog, stavijo svoje predloge, zastopnik vlade pojasnjuje vladni predlog, nato se glasuje. Obično glasuje 9 ali 10 članov (Radičevci in radikali, Radičevci so vedno polnoštevilno prisotni) za vladni predlog, 4 ali 5 proti. Zastopnik Jugoslovanskega kluba opozarja na poslabšanje sedaj veljavnega davčnega zakona, na grozečo povišanje vseh davčnih vrst, glasuje proti, a kaj pomaga, ko razpolagajo vladne stranke s 13, a opozicija samo z 8 glasovi. Pa bo kak poseben brihten politik rekel: Pa idite v vlado! Ako bi zatajili svoj program, kakor Radičevci, bi lahko prej bili v vladi, kakor Radičevci, a nastane vprašanje: Kaj bi dosegli? Pri tej strankarski grupaciji bi dosegli toliko kakor Radičevci, namreč nič, glasovati bi pa morali za ta nesprejemljiv davčni zakon, za povišanje davčnih bremen, bili bi mi isti, ki bi zakrivali povečanje davčnih bremen. S tem, da se borimo za uredničenje našega programa, za samostojnost Slovenije, se borimo proti ljudstvu škodljivim zakonom in pritiskamo na vlado, da — mora popuščati. Zasluga opozicije je, da je morala vlada odložiti sklepanje o davčnih odstopkih (o višini posameznih davkov), o obdajenju kmetijskih zadrug, o eksistenčnem minimumu, o občinskih in okrajnih dokladah državnih podjetij, kar bi ne stori, ako bi bili vsi z zakonom tako zadovoljni kot Radičevci, ki se naravnost pehajo za hitro sprejetje zakona, četudi sami izjavljajo, da bo novi zakon prinesel povišanje neposrednih davkov.

Odločilna bitka.

Davčni odbor je imel doslej okrog 40 sej, izdelano je samo ogradje davčnega zakona, glavno: razprava in sklepanje o višini davkov pride — nazadnje. Ko se je pričela razprava o dohodnini, sem predlagal ukinitvev dohodnine, ker se isti protivi iz upravičenih razlogov kmetstvo ljudstvo, ker to zahtevajo gospodarske korporacije in ker sam delegat ministristva financ dr. Šavnik v Ljubljani dvomi, da bi dohodnina dala dovoljen uspeh v pokrajinah s pomanjkljivo šolsko izobrazbo. Dohodnina se lahko brez škode za državno blagajno odpravi, ker bodo ostali povišani davki dali državni blagajni več dohodkov kot doslej vsi neposredni davki z dohodnino vred. Izjavil sem v svojem govoru bojazen, da bomo dohodnino, kakor n. pr. davek na poslovni promet, plačevali spet le prečani, ker manjkajo v Srbiji in Črnigori vsi predpogoji (kataster, sposobno uradništvo, vnema za delo) za pravičen predpis in plačilo neposrednih davkov. Radikalnim poslancom nič ne prija dohodnina, — edino Radičevci molče odobravajo dohodnino.

Bilo je popoldne petega dne obleganja. Sklenjeno je bilo kratko premirje. Major Heyward je porabil to priliko, da je šel na nasipe uživati sveži zrak, ki je vel sem od jezera, ter opazovati sovražnikove napredke.

Večer je bil svež in miren, zrak poživljaljoč. Razen samotne straže, ki je hodila po nasipu sem in tja, je bil čisto sam. Zdelo se je, kakor bi si bila narava trenotek, ko je utihnilo grmenje topov in žvižganje krogel, izbrala za to, da se pokaže v najmilejši, najmičnejši podobi. Solnce je poslavljajoče se žarke lilo preko pokrajine, zelene gore so prijazno pozdravljale iz daljave, na nebu so plavali lahki večerni oblaki. Jezersko gladino so oživljali z zastavami okrašeni čolni, v katerih so se vozili vojaki sovražne armade ter se zabavali ribe loveč. Drugi so se s smehom in vriščem vzpenjali na sosednje griče, ali pa družno prepevali in plesali, kar je privabilo iz gozdnih skrivališč posamezne gruč Indijancev. Dve banderi sta plapolali v vetru, eno na trdnjavske nasipu, drugo na naprej pomaknjeni sovražni bateriji. Vse je kazalo, da je to dan veselja. Nihče ni mislil na to, da bodo krvave vojne grozote kmalu končale ta kratki oddih.

Zamišljen je Heyward opazoval pisano vrvenje, ko so bližajoči se koraki njegovo pozornost obrnili na ploščad pred velikimi vrati. Stopil je na ogel nasipa in videl, kako se je Sokol, spremljan od francoskega častnika, bližal trdnjavi.

Obraz drznega gozdovnika je bil mračen in upadel, kakor bi čutil ponižanje, da je prišel sovražniku v roke. Bil je brez svoje priljubljene puške in roke je imel zvezane na hrbtu. Ko je Heyward spoznal visoko postavbo in pobiti, a vedno še kljubovalni obraz svojega prijatelja, je pohitel navzdol po nasipu, da ga pozdravi.

Odločilna bitka nas še čaka, ker se bodo najvažnejše stvari razpravljale — nazadnje. Bitka še bo vroča, zahtevali bomo znatno znižanje davčnih odstotkov, poskusili vse, da preprečimo povišanje dosedanjih pretiranih davkov. Borimo se in bomo se borili, ker hočemo biti, kakor vselej, zvesti volilcem dani obljubi, in, ker smo trdno prepričani, da je v interesu napredka države in gospodarskega obstoja Slovenije, da se izvrši pravo, resnično izenačenje davkov v celi državi in v zvezi s tem — zmanjšanje neznosnih bremen, ki ogrožajo obstoj vseh stanov v Sloveniji.

Zavoženo državno gospodarstvo.

Naša država, po naravnem bogastvu zelo obdarovana, je vendar v svojem gospodarstvu popolnoma na tleh. Državni davki so višji, kakor jih posamezniki zmorejo. Državni nastavljenici so nezadovoljni. Vojni invalidi si morajo skoroda sami pomagati, kljub temu, da plačujemo invalidni davek. Brezposelnost narašča vedno bolj in narod mora iti s trebuhom za kruhom po svetu. Ako pogledate kmetijstvo ali obrt ali trgovino ali industrijo — vse propada. Cvete le nepoštenost v državnem gospodarstvu, ki jo s tujo besedo imenujemo korupcijo. Poleg tega, da se na vodilnih državnih mestih gospodari na veliko škodo državnega in narodnega imetja, so pa tam tudi ljudje, ki so z neveselo roko zavozili naše državno gospodarstvo, da propada na vseh krajih.

Vzroki, da je naše državno gospodarstvo tako slabo.

Ko je bilo pred kratkim posebno zborovanje o gospodarskem položaju naše države v Beogradu, so zborovalci poslali trgovinskemu ministru posebno spomenico, v kateri so razmotrivali, zakaj je naše državno gospodarstvo tako slabo. Pravilno so povedali, da zavoljo tega, ker so pred leti glede denarja napravili take zmešnjave, ki so povzročile milijardno škodo državljanom. Spominjamo se, kako se je tedaj denar kot nezanesljiv v vrednosti zametaval, kako se je na drugi strani zopet špekuliralo s to nezanesljivostjo denarja, ki se je izpreminjala vedno le na škodo naših državljanov in na korist drugih držav, ker nismo imeli modrih državnih gospodarjev. Denarja je bilo kot smeti. Nato pa se je naenkrat izpremenilo, da je danes denar redka stvar.

Državni stroški so se tako negospodarsko povečali, da imamo državni proračun, po katerem pride na vsakega državljanca letnih 1000 dinarjev državne dajatve. Tak proračun je prava mora za državno gospodarstvo.

Posebno poglavje je, ki bi vedelo marsikaj povedati, koliko škode je povzročila državnemu gospodarstvu nemodra uporaba vojnega plena, ki ga je naša država ob prevratu zajela. Neke posebna malomarnost se je takrat polotila državnih oblasti, da se jim ni zdelo vredno, vse tiste vrednote državi ohraniti. Isto bi morali reči o vojni odškodnini, ki jo je naša država dobila, oziroma jo še dobiva. Ta vojna odškodnina je naši državi prav malo koristila, ker so posamezniki kot dobavitelji ali posredovalci znali to vojno odškodnino izrabiti za svoj osebni dobiček.

Kako okrepiti državno gospodarstvo?

Navedeni vzroki so privedli državno gospodarstvo tako daleč, da moramo danes v veliki skrbi gledati v bodočnost. Ako ne pojdejo vsi narodu odgovorni krogi na odločilnih mestih takoj na rešitev našega državnega gospodarstva, tedaj pojde še hitreje v propast kot dosedaj. Nujno

A drugi glasovi so obrnili nase njegovo pozornost, da je za hip pozabil na svojo nakano. Bili sta sestri, ki sta se bili podali na sveži zrak. Videl jih ni od tistega časa, ko jih je bil zapustil pred trdnjavo. Ko se je bil takrat ločil od njiju, sta bili utrujeni in zdelani od žalosti in naporov, zdaj pa ji je zopet videl poživljeni, okrepani in cvetoči.

»Vi nezvesti vitez!« mu je zaklicala nasproti Eliza smehljajočih se oči in žarečih lic. »Tako se torej zopet vidimo? Niti za zamero naju niste prosili, da ste naju takrat zapustili, in zakaj še niste prišli vprašati, kako se počutiva?«

»Vaš oče vama lahko pove, da sem skrbel za vaju bolj, nego si mislita«, je odgovoril Heyward. »Vse dni in vse noči sem prebil tukaj, ker je bila to moja dolžnost. Ko pa bi bil vedel, da boste tako razlagali izpolnjenost vojaške dolžnosti, potem —«

»Heyward! Dunkan!« je vzkliknila Eliza in solze so ji orosile oči. »Ako sem vas žalila z naglim jezikom, naj se mi kar posuši. Povej mi vendar, Kora, kako visoko ceniva njegove usluge in kako pristržno sva mu hvaležni!«

S toplimi besedami mu je Kora izrazila njiju hvaležna čustva. Heywardu se je hitro zopet razjasnil obraz. Nekaj časa so se še razgovarjali, potem pa se je mladi častnik poslovil in odhitel v Munrovo stanovanje. Ko je vstopil, je general mračnega obraza z velikimi koraki hodil po sobi.

»Pravkar sem hotel poslati po vas, major«, je rekel vstopivšemu mlademu možu.

»Jaz pa sem vam hotel izraziti svoje obžalovanje, da se je Sokol, katerega sem bil tako toplo priporočil kot se-la, vrnil kot ujetnik sovražnika. Upam, da nimate vzroka dvomiti o njegovi zvestobi.«